

JOHN GALSWORTHY

14. 8. 1867 – 31.1. 1933

John Galsworthy – anglický romanopisec, dramatik a básník se narodil 14. srpna 1867 v Coombe (Surrey). Pocházel ze zámožné právnícké rodiny. Jako dítě ho vychovávaly guvernanky. Poté studoval na exkluzivní střední škole v Harrow, kde proslul jako vynikající sportovec. O této škole později sám prohlásil: *”Vychovávali tam z nás vyložené zpátečníky”*. Z Harrow odešel na New College v Oxfordu, kde v r. 1889 získal doktorát práv. Advokátní praxi však nikdy neprovozoval. Nevhodně se zamiloval do manželky vlastního bratrance a poprvé narazil na hradbu předsudků a pokrytectví. Aby na svou lásku zapomněl, poslal ho otec do Kanady a posléze na cestu kolem světa. Po letech útrap se však Galsworthy v roce 1905 s milovanou ženou oženil; období strádání v něm zostřilo etickou vnímavost a rozvinulo uměleckou tvořivost.

Na svých cestách se hlouběji seznamoval s krásnou literaturou. Velký vliv na něho měla četba ruských klasiků, zejména Turgeněva, o kterém řekl: *”Turgeněvu vděčím za onu duchovní a technickou školu, kterou procházel každý mladý spisovatel, vedený vnitřním spřízněním s kterýmkoliv z mistrů starší generace.”* Na Dálném Východě se poprvé setkal se spisovatelem Josephem Conradem, se kterým uzavřel přátelství na celý život. Zkušenosti z cest i odstup od důvěrně známého prostředí přispěly k jeho schopnosti kriticky posuzovat tehdejší Anglii, objektivněji hodnotit jevy i proměny, které v ní v té době probíhaly.

V r. 1897 vyšel Galsworthymu první soubor povídek *Ze čtyř stran světa*, o rok později román o lásce a povinnosti *Jocelyn*. Díla však nevzbudila větší pozornost. Prvním významnějším dílem byl román *Villa Rubein*, vydaný roku 1900, ve kterém se Galsworthy představil jako lyrik, kouzelník nálad a ctitel krásy. Svá raná díla publikoval Galsworthy pod pseudonymem John Sinjohn. Ke svým prvotinám se Galsworthy stavěl velice kriticky, některé nedovolil znovu publikovat, jiná díla přepracoval.

Popularitu Galsworthy získal až dalším dílem – románem *Ostrov pokrytců* (1904), ve kterém se projevil jako sociální kritik, ironik a satirik. Satiricky zde zobrazil vrstvu bohatých anglických měšťáků a odsoudil omezenost anglického kastovního systému, pokrytectví a lživost vztahů i rodinných, kdy manželství není ničím jiným než pouhou obchodní transakcí.

V r. 1906 vyšel román *Vlastník* (ve starších českých překladech uváděný jako *Bohatec*), který je Galsworthyho nejlepším románem. Tento román zahájil rozsáhlou rodinnou kroniku, později souhrnně nazvanou *Sága rodu Forsytů*. Ságu tvoří trojice románů, doplněná o dvě kratší mezihry - interludia. Po *Vlastníkovi* následovala po značné přestávce mezihra *Forsytovo babí léto* (1918), dále druhý román *V pasti* (také jako *Pouto nejsilnější*) (1920), poté další mezihra *Probuzení* (1920) a konečně třetí román *K pronajmutí* (1921). *Sága rodu Forsytů* je mohutné epické dílo, ve kterém Galsworthy líčí život tří generací bohaté anglické buržoazní rodiny Forsytů od dob vlády královny Viktorie až do 20. let 20. století. Rodina Forsytů je typickým představitelem anglického bohatého měšťanstva, tzv. upper middle class. Forsytové mají smysl pro majetek, rodinnou pospolitost a stabilní společenské uspořádání, jejich životním cílem je hromadění majetku. Všechny hodnoty a dary života převádějí na peníze. Jsou zobrazeni ve střetu s důsledky zákonitých společenských změn a především v konfliktu s krásou a vášní. Na postavě Soamese Forsyta, advokáta a sběratele umění, Galsworthy ukazuje, jak majetnický pud rozvrací a lidsky degraduje nejen vlastníka samotného, ale i jeho okolí, protože znásilňuje přirozené lidské vztahy a ničí i nejsilnější a nejhlubší lidské city. Galsworthy zobrazuje neodvratné rozpadání a pád bohaté měšťanské rodiny. Ironie a kritika však postupně slábnou v souvislosti s proměnami autorova hlediska během dlouhého období tvorby.

Na osudy postav ze *Ságy rodu Forsytů* navazuje další veliké dílo, nazvané *Moderní komedie*. Toto dílo zahrnuje romány *Bílá opice* (1924), *Stříbrná lžička* (1926) a *Labutí píseň* (1928) a dvě vložené mezihry *Tiché námluvy* (1927) a *Kolemjdoucí* (1927). Galsworthy se zde zabývá osudy dalších generací Forsytů v období po 1. světové válce. Válka otřásla společností a nechala ji bez víry a zásad. Přestaly platit ustálené hodnoty, životním cílem se stal vlastní materiální blahobyt. Galsworthy kriticky zachytil honbu mladé “ztracené” generace, která byla otřesená válečnou

katastrofou, za stále silnějšími zážitky a požitky a vystihl zde její zoufalé tápání, poukázal na kontrast mezi nostalgickou vzpomínkou na ideály staré Anglie a hodnotami nové generace.

Otupení sociální kritičnosti je často důsledkem soucitu s hrdiny a pochopením pro jejich prohřešky a slabosti. Významná je nejen Galsworthyho vlastní příslušnost ke kritizovaným vrstvám, nýbrž i skutečnost, že netolerantní kritika by odporovala Galsworthyho zásadám hluboké lidskosti, které jsou patrné v kontextu celého jeho díla i osobního života.

Poslední rozsáhlé dílo, které uzavírá osudy Forsytů, vzniklo z románů *Sestra* (1931), česky později jako *Než osud zavolá*, *Kvetoucí pustina* (1932) a *Napříč proudem* (1933). Souhrnně vyšla celá trilogie po autorově smrti pod názvem *Konec kapitoly*, česky jako *Poslední kapitola*. Děj se soustřeďuje na starou šlechtickou rodinu Cherrellů, zejména na osud Dinny Cherrellové, představitelky mladé generace, která se musí vyrovnávat se životem po 1. světové válce. I v této poslední rodinné kronice se Galsworthy snažil udržet kritické stanovisko k vládnoucím kruhům i k jejich institucím, zároveň však projevoval vnitřní náklonnost k aristokratickým Cherrelům silněji než k Forsytům. Rod Cherrellů je v jeho pojetí připoután k anglické půdě hlubokými aristokratickými kořeny i tradičním pocitem odpovědnosti, takže slouží nejen vlastním zájmům, ale i celé vlasti. Životní osudy několika generací Cherrellů prozrazují jejich nezadržitelný úpadek, který vyplývá z lpění na strnulých tradicích a neschopnosti vyjít vstříc novým potřebám života.

Ve stínu Forsytů poněkud zůstaly, ač mnohdy neprávem, další Galsworthyho romány: *Venkovské sídlo* (1907), *Bratrství* (1909), *Patricij* (1911), *Tmavý květ* (1913), *Rod Freelandů* (1915).

Ve své době byly značně populární i Galsworthyho hry, ve kterých se rovněž objevilo jeho realistické vidění a důraz na sociální problémy. Celkem napsal Galsworthy přes 20 celovečerních her a několik jednoaktovek. Potřeba dramatického vyhocení konfliktů vedla Galsworthyho k větší přímočarosti a k ostřejší společenské kritičnosti. Jeho dialogy jsou jazykově vyčištěné a dramaticky úsporné, ale poněkud těžkopádné. Mezi nejznámější hry patří *Stříbrné pouzdro* (také jako *Stříbrná tabatěrka*) z roku 1906, ve které Galsworthy poukázal na skutečnost, že britská justice uplatňuje

jiné měřítko pro bohaté a jiné pro chudáky, *Boj* (také jako *Svár*) (1909), ve kterém zachytil boj stávkujících dělníků, pochmurné drama *Spravedlnost* (1910), *Podfuk* (1920) a *Útěk* (1926).

Galsworthy napsal rovněž přes 170 krátkých povídek. Jeho povídková tvorba se zabývá stejnými problémovými okruhy jako jeho romány. Povídky jsou založeny na v podstatě triviální zápletky, dramatickosti získávají teprve vnitřními konflikty postav.

John Galsworthy byl spoluzakladatelem a v letech 1921 – 1933 také prvním předsedou mezinárodního PEN klubu. V roce 1932, na sklonku své spisovatelské dráhy, obdržel Nobelovu cenu za literaturu. Udělením Nobelovy ceny byl v Johnu Galsworthym oceněn umělec, který sice vynikl spíše důsledným kritickým hodnocením své doby než rafinovaností stylu či formálním novátorstvím, avšak svou uměleckou výpovědí o Anglii téměř poloviny století vydal svědectví o vytrvalém hledání cest pro uchování důstojnosti a štěstí člověka. Z dnešního pohledu si zasluhuje pozornost spíše jako poslední velký vypravěč viktoriánského období než jako kritik bohatého měšťanstva.

John Galsworthy zemřel 31. ledna 1933 v Londýně.